

ERKKI VASARA

NUORISOSEURAT MAALAISURHEILUN TÄYDENTÄJINÄ 1920- JA 1930-LUVUILLA

Perinne velvoittaa: yleisurheilu ja voimistelu kesäharrastuksina

SVUL-johtoisen urheiluliikkeen ja Suojeluskuntajärjestön rinnalla teki myös nuorisoseuraliike omaa työtään porvarillisen kansanosan urheilukasvattajana maailmansotien välisen ajan Suomessa. Kaksi- ja kolmikymmenluvulla maassa oli useita satoja nuorisoseuroja ja niissä yhteensä kymmeniä tuhansia, lähinnä maaseudun agraarimiljöössä asuneita jäseniä. Kyseessä oli siis varsin merkittävä kansanliike, vaikka se vahvuuksissa hävisikin esimerkiksi suojeluskuntaliikkeelle selvin numeroin. Nuorisoseuroilla oli kuitenkin 1800-luvulta asti ulottuneet perinteensä ja jo siltä pohjalta oma vakaa asemansa laajan maaseudun kyläyhteisöissä. Nuorisoseurojen talot olivat edelleen kaksi- ja kolmikymmenluvullakin monen pitäjän ja kylän tapahtumakeskuksia, joissa järjestettiin niin nuorisoseuran omat kuin monen muunkin porvarillisen järjestön tilaisuudet illanviettoja myöten. Vasta vähitellen nousivat suojeluskuntatalot niiden rinnalle tai ohi kyläkeskusten valkoisen väestön merkittävänä juhla- ja kokouspaikkana. Elämä nuorisoseura- ja suojeluskuntataloilla muistutti monilta osiltaan toisiaan ja siellä missä taloista oli olemassa vain toinen, myös talottoman osapuolen riennoille löytyivät useimmiten tilat - siitä talosta, joka olemassa oli. Entäpä millaista oli nuorisoseurojen urheilutoiminta? Tarkastelun kohteena, esimerkkeinä ovat nuorisoseurat Varsinais-Suomessa, Satakunnassa ja Etelä-Karjalassa.

Jo 1800-luvulta alkaen oli urheilulla ollut oma sijansa nuorisoseurojen toiminnassa, vaikka ongelmiakin oli ollut. Kilpaurheiluaate ei ottanut kovin helposti luontuakseen niiden piirissä, vaikka aloittikin lopulta oman voittokulkunsa 1910-luvulla mm. Tukholman olympiakisojen suomalaisissa valtaaman hengen myötä. Jo ennen sitäkin oli tosin ilmenyt pyrkimystä selväpiirteiseen urheilutoimintaan. Esimerkiksi Satakunnan Nuorisoseurain Liiton vuosikokouksessa Huittisten kansanopistolla kesäkuussa 1903 aiheesta käytiin pitkä keskustelu. Urheilun merkityksestä nuorisoseuroille alustanut **H. Ryömä** esitti kokouksen hyväksyttäväksi ponnet, jotka herättivät kokousväessä kiivaan pohdiskelun. Ryömä kehotti ensinnäkin nuorisoseuroja perustamaan voimisteluseuroja tai *"muuten panemaan toimeen voimisteluharjoituksia ja urheilukilpailuja"* sekä järjestämään niitä myös toistensa kanssa erityisinä urheilupiireinä. Ryömä lähti siitä, että Satakunnan Nuorisoseurain Liitto ottaisi maakunnan nuorisoseurojen urheilutoiminnan johtoonsa ja järjestäisi myös vuosittaiset seurojen väliset kilpailut liiton vuosijuhlan yhteydessä. Kullekin nuorisoseuralle tuli lisäksi perustaa kannustimeksi oma urheilumerkki, alustaja ehdotti.¹

Ryömän alustuksesta poiki vilkas keskustelu, jonka kuluessa mm. todettiin, että *"voimistelu on yksi tehokkaampia keinoja nuorison siveellistä rappeutumista vastaan"*. Ehdotusta kilpailuista kuitenkin myös vastustettiin, mm. *"tapaturmien perusteella"*, minkä lisäksi uutta kilpailukulttuuria kritisoitiin **Viktor Heikelin** hengessä. Näin esimerkiksi kousedustaja **Ääri**, joka *"ei pitänyt välttämättömänä korkeita tuloksia urheilun ja voimis-*

telun alalla, rekorttituloksia", vaan näki pääasiana, "että säännöllisesti voimisteltaisiin ja siten kehitettäisiin ruumiin voimaa ja lihaksen kestävyyttä". Kokous kuitenkin hyväksyi runsaan mielipiteenvaihdon jälkeen H. Ryömän esitykset. Kilpailupainotteinen urheilutoiminta oli saanut siunauksensa.²

Sittemmin urheilukilpailuilla oli oma sijansa Satakunnan nuorisoseurojen yhteisillä kesäjuhlilla, jolloin ohjelmassa oli yleisurheilua ja voimistelua. Esimerkiksi vuonna 1911 lajeina olivat, keihäänheitto, kuulantyohtö ja kiekonheitto, kaikki molemmilla käsillä, korkeushyppy, kolmiloikka sekä juoksumatkoina 100, 200, 1000 ja 5000 metriä. Voimistelussa kilpailtiin sauva- ja rekkiliikkeissä sekä hypyissä. Nuorisoseuraliikkeen urheiluelämälle oli tuohon aikaan tyypillistä, että kriittisillä äänenpainoilla oli edelleen sijansa. Satakunnan Nuorisoseurojen Liiton vuosikokouksessa juhannuksen aikoihin 1914 mielipiteenvaihto kesäurheilukilpailuista alkoi jälleen. Osa kokousväestä piti välttämättömänä urheilun pitämistä ohjelmassa, koska juuri urheilu *"on suurimpia kiinnitysvoimia nuorisoseuratyössä"*. Toisten mielestä satakuntalainen nuorisoseuraliike oli jo tehnyt tehtävänsä urheiluharrastuksen herättäjänä. Koska urheiluliike *"jo on kehittynyt koko maassamme itsenäiseksi liikkeeksi"*, voisi nuorisoseuraliike jättää urheilun pois *"pääohjelmistostaan"*, he katsoivat. Sitä paitsi urheilu oli vastustajiensa mukaan *"omiaan kiinnittämään"* nuorisoseuroihin *"pintapuolisia"* jäseniä. Asia jäi kokouksessa kuitenkin auki eli kilpailutoiminta jatkui toistaiseksi. Yhtenä argumenttina urheiluun kriittisesti suhtautuneilla olivat mm. kauneusarvot. Tammikuussa 1923 pidetyssä vuosikokouksessa, jonka edustajista huomattava osa oli naisia, keskustelu kääntyi juuri tähän suuntaan. Esimerkiksi yleisurheilu nähtiin lajiryhmänä, johon ei kauneusarvostelua voitu yhdistää. Puheenvuoroissa vaadittiin kuitenkin kauneusarvoja urheiluun. Muuan kokousedustajista esimerkiksi *"vastusti sitä, että urheilu menee niin pitkälle, että esim. ilmeet tulevat vallan kauheiksi"*.³

Vaikka tämänkaltaisilla näkemyksillä ei loppujen lopuksi ollut ratkaisevaa asemaa nuorisoseuraurheilussa, kuvastivat ne kuitenkin sitä, että kokonaisuutena nuorisoseuraväen suhtautuminen urheiluun poikkesi selvästi niistä aatoksista, joita asiasta esitettiin urheiluja suojeluskuntaliikkeen piirissä. Urheilu piti silti pintansa ja esimerkiksi Satakunnassa nuorisoseuroilla oli 1910-luvullakin kilpailtavanaan kiertopalkinnot hiihdossa, voimistelussa ja yleisurheilun 3-ottelussa, jonka lajeina olivat kiekonheitto, vauhdillinen kolmiloikka sekä 800+400+200 metrin viestijuoksu.⁴ Myös ammunta oli tuolloin Satakunnan keskusseuran ohjelmassa, vaikka laji oli saanutkin kritiikkiä nuorisoseuraliikkeen piirissä.⁵

Suojeluskuntaliikkeen tapaan myös nuorisoseuraliike oli siinä mielessä hierarkkista, että paikalliset seurat joutuivat omassa työssään ottamaan huomioon liikkeen aatteelliset lähtökohdat, joista ei tullut tinkiä. Peruslähtökohdat määritettiin keskusjärjestössä, Suomen Nuorison Liitossa, ja välittävänä portaana olivat maakunnalliset piirijärjestöt, keskusseurat. Niissä luotiin suuntaviivoja myös nuorisoseurojen kilpailupainotteiselle urheilutylle. Keskusseurat itse järjestivät jonkun paikallisseuroista isännöidessä nuorisoseuroilleen vuosittaiset hiihdon ja yleisurheilun mestaruuskilpailut. Myös voimistelukilpailu tai -näytös saattoi olla mukana, joko talvella tai kesällä keskusseurasta riippuen. Keskusseuroilla oli kilpailujen järjestelytehtävissä erityiset urheilutoimikunnat, joihin kuului joukko omissa nuorisoseuroissaan urheilun alalla kunnostautuneita henkilöitä.

Lisäksi ne laativat paikallisille nuorisoseuroille edellä mainittujen urheilumuotojen varaan erityiset urheilusuunnitelmat.⁶

Ilmeisestä kuilusta maakunnallisen keskusseuran tavoitteiden ja toiveiden sekä toisaalta paikallisten nuorisoseurojen todellisen urheiluinnostuksen välillä 1920-luvun alkaessa kertovat tiedot Satakunnasta. Maakunnan nuorisoseurojen välisten kesällä 1921 Keikyässä pidettyjen kesäurheilukilpailujen ohjelman perusteella voisi päätellä urheilun olleen kovassa huudossa. Lajeina olivat ennen illan soittoa, näytelmää, esitelmää ja tansseja miesten ja naisten 3-ottelu, miesten 5x2000 metrin viestijuoksu ja miesten 5 000 metrin juoksu sekä voimistelukilpailu. Osallistuminen oli kuitenkin todella heikkoa; 47 nuorisoseuraa käsittäneen keskusseuran kisoihin osallistui vain yksi nuorisoseura naisten 3-otteluun, neljä seuraa miesten otteluun, samoin neljä seuraa viestijuoksuun ja niinkään vain yksi seura voimistelukisaan. Vitosen kisan taivalsi ainoastaan viisi kilpailijaa. Tunnelmaa tosin yritettiin pitää korkealla mm. musiikilla, josta vastasi Tyrvään suojeluskunnan 11-miehinen soittokunta. Satakunnan nuorisoseurojen urheiluharrastus oli ilmeisen heikkoa. Keskusseuran toimintakertomuksen vuodelta 1921 laatinut **K. N. Hanhijärvi** yritti kuitenkin valaa innostusta väkeen mainitsemalla tilinpäätöksessään, että *"urheilutoiminta on voimakkaassa käynnissä seuroissa"*. Lisäksi hän muistutti paikallis-seurojen järjestämistä sisäisistä urheilukilpailuista sekä kentänrakennuspuuhista.⁷

Paikallistason esimerkin Satakunnan nuorisoseuraurheilun ongelmallisuudesta löytää nuorisoseura Kokemäen Pyrinnöstä, joka heinäkuussa 1920 järjesti Satakunnan Nuorisoseurain Liiton IV alueen nuorisoseurojen kesäjuhlat. Niiden yhteydessä pidetyissä urheilukilpailuissa Pyrintö voitti naisten 4x400 metrin viestijuoksun ja sai kiinnityksen kiertopalkintona olleeseen hopeiseen leipäkoriin. Seuran toimintakertomus kuitenkin jatkui seuraavasti: *"...urheiluharrastuksesta ei ole yleensä muuta sanottavaa, kesä- ja talviurheilukilpailut kyllä on päätetty pitää, mutta ne ovat jääneet vain kokousten päätöksiksi kuten lukurenkaat, kotien ja sen ympäristön kaunistuskilpailut ja monta muuta hyvää aloitetta."*⁸ Seurasta siis löytyi urheilija-ainesta ainakin neljän rivakan juoksijattaren verran ja kenties enemmänkin harrastusta, mutta varsinaisen oman urheilutoiminnan ylläpito ei ottanut onnistuakseen, mikä puolestaan oli ilmeisessä yhteydessä toiminnallisuuden yleiseen lamaan.

Toukokuussa 1925 Satakunnan keskusseuran johtokunnassa keskusteltiin laajasti maakunnan nuorisoseurojen urheilutoiminnasta, johon kuului edelleen niin hiihtoa, voimistelua kuin yleisurheiluakin. Ongelmaksi nähtiin seurojen harvat kilpailutilaisuudet, ja niinpä ratkaisuksi esitettiin 4x100 metrin viestijuoksun mukaan ottamista seurojen välisten kilpailujen lajivalikoimaan.⁹ Suunnitelmasta ei kuitenkaan tullut mitään, sillä kiinnostusta ei ilmennyt. Niinpä keskusseuran johtokunta ei listannutkaan "neljäkertaasatasta" vuoden 1928 kilpailusääntöihinsä. Sen mukaan säilyivät talvisina lajeina miesten 10 kilometrin ja naisten 5 kilometrin hiihto. Yleisurheilussa kilpailu käytiin niin miehissä kuin naisissa kolmiotteluna, jonka lajeina olivat miehillä kuulantyyntö, pituushyppy ja 100 metrin juoksu sekä naisilla keihäänheitto, pituus ja 60 metriä. Kiintoisaa on, että naisten kilpailuohjelma oli näiltä osin käytännössä sama, tasavertainen miesten vastaavaan nähden. Miehillä tosin oli kilpailulajinaan vielä 5 x 2000 metrin viestijuoksu. Myös voimistelukilpailut säilyttivät paikkansa kesäkisojen ohjelmanumerona. Hyväksyessään kilpailuohjel-

miston maaliskuussa 1928 Satakunnan keskusseuran johtokunta päätti myös noudattaa urheilukisoissaan SVUL:n vastaavia kilpailusääntöjä.¹⁰ Kolmikymmenluvun lopulla kilpailujen ohjelmassa olivat myös naisten 4x100 metrin viestinjuoksu sekä miesten 1500 metrin juoksu. Pojilla oli lisäksi oma 3-ottelunsa kahdessa sarjassa: alle 18-vuotiailla oli lajeinaan kiekonheitto, korkeushyppy sekä 100 metriä ja alle 16-vuotiailla naisten tapaan keihäs, pituus ja 60 metriä.¹¹ Satakunnan keskusseuran yleisurheilukilpailujen ohjelma käy hyvästä esimerkistä, sillä tältä osin nuorisoseuraurheilun ohjelma oli lähes sama kautta maan.¹²

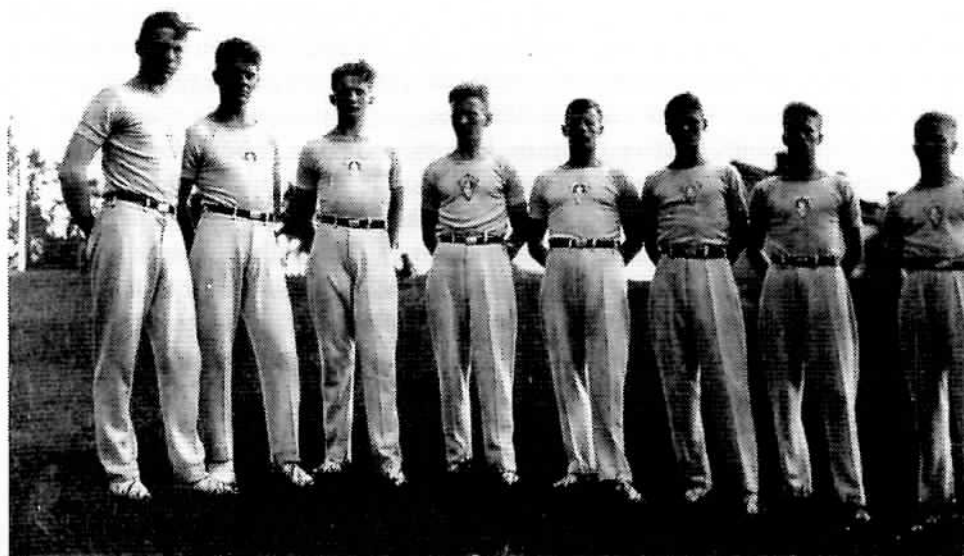
Etelä-Karjalasta löytyy selviä viitteitä nuorisoseuralaisten vähäisestä kiinnostuksesta oman liikkeensä yleisurheilutoimintaan. Esimerkiksi Viipurin nuorisoseurapiirin kesäjuhlien yhteydessä pidettyihin yleisurheilukilpailuihin otti vuosittain osaa vain aniharvan nuorisoseuran joukkue. Piirin työsuunnitelmassa kaudelle 1934 - 1935 muistutettiin synkästi, että *"maalaisseurathan ovat muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta nämä kilpailut lyöneet kokonaan laimin"*. Sama oli tilanne myös naapuripiirissä Antreassa. Sen kesäjuhilla vuonna 1936 ohjelmassa olleisiin miesten 3-otteluun, joka käsitti yleisen käytännön mukaisesti 100 metrin juoksun, pituushypyn ja kuulantönnön, sekä 3 000 metrin juoksuun osallistui kumpaankin ainoastaan neljä kilpailijaa.¹³

Karjalan Kannaksen nuorisoseurojen vähäinen kiinnostus yleisurheiluun oli esillä jatkossakin. Viipurin nuorisoseurapiirin työsuunnitelmassa kaudelle 1936 - 1937 todettiin, että *"yleisurheilukilpailut ovat alkaneet yhä enemmän jäädä lapsipuolen asemaan"*, minkä aiheuttajaksi katsottiin *"lähinnä vilkkaasti toimivat urheiluseurat"*. Piiritoimikunta esittikin vuosikokouksen harkittavaksi, *"täytyykö ehkä k.o. kilpailut jättää pois piirin ohjelmistosta ja luovuttaa ne omalta osaltamme urheiluseuroille"*. Lokakuussa 1936 kokoontunut vuosikokous hylkäsi kuitenkin ajatuksen vilkkaan keskustelun jälkeen. Jatkossa kisojen tilanne heikkeni heikkenemistään. Keväällä 1937 järjestettyihin kilpailuihin otti osaa vain kolme nuorisoseuraa. Kilpailut eivät silti vielääkään sortuneet, vaan ne järjestettiin myös kahtena seuraavana vuonna. Kesäkuussa 1938 pidettyihin kilpailuihin osallistui kuusi, ja viimeisiin, kesän 1939 kisoihin viisi Etelä-Karjalan nuorisoseuraa.¹⁴

Myös voimistelu oli niitä urheilumuotoja, joihin nuorisoseuraliikkeen piirissä osoitettiin jonkin verran kiinnostusta. Voimistelukilpailut ja -näytökset olivat usein esimerkiksi maakunnallisten keskusseurojen talvi- ja kesäjuhlien ohjelmassa. Innostus lajiin tuntui kuitenkin olevan suurempaa nuorisoseuraliikkeen eri johtoportaisissa kuten juuri keskusseuroissa, ei niinkään paikallistasolla. Voimistelun harrastus ei siten ollut ilmeisestikään luonnollista, vaan ylhäältä päin suunniteltua. Esimerkiksi Varsinais-Suomen nuorisoseurojen suurissa maakuntajuhlissa kesällä 1927 ohjelmassa olleet voimistelukilpailut houkuttelivat vain yhden nuorisoseuran lähettämään joukkueen. On tosin sanottava, että samojen juhlien yleisurheilukilpailuihinkin osallistui vain viiden ja näytelmäkilpailuihin neljän seuran edustajat. Nuorisoseuroja oli Varsinais-Suomessa tuolloin 44.¹⁵

Paikallinen innostus tuntui olevan esimerkiksi juuri eräissä varsinaissuomalaisissa nuorisoseuroissa heikkoa. Niinpä Marttilan nuorisoseuran kesäjuhliilta vuonna 1924 jouduttiin jättämään kaikki voimisteluesitykset vastoin ennakkokaavailuja pois. Alastarossa oli samoihin aikoihin pidetyissä juhlissa voimistelunäytökset pidetty loppuun asti

ohjelmistossa, mutta niiden lopullinen esittäminen kaatui tilannetta maakunnalliseen keskusseuraan raportoineen nuorisoseura-aktiivi **Toivo Jokiniemen** mukaan siihen, että *"voimistelijat eivät enää kansanjuhlan aikaan olleet läheskään kaikki läsnä"*. Yhteisvoimisteluesitys oli muutoinkin *"useilla edellisillä juhlilla jäänyt hyvin heikoksi osanottajien vähälukuisuuden ja puutteellisen harjoittelun vuoksi"*, Jokiniemi mainitsi.¹⁶

Säiniön nuorisoseuran Katajan voimistelujoukkue v. 1932 Mikkelissä nuorisoseurojen 50-vuotisjuhlissa. (Kuva: Suomen urheilumuseon kuva-arkisto)

Rouva **Jenny-Mai Alpiranta** muistutti silti Satakunnan keskusseuran vaalikokouksessa marraskuussa 1933 liikunnan ja toiminnallisuuden olevan oleellinen osa nuorison elämää ja kehotti nuorisoseuroja käyttämään niitä hyväkseen *"lähestyessään nuorisoa ja vetäessään sitä harrastuspiiriinsä"*. Alpiranta katsoi juuri voimistelun *"kehittävän ruumista"* ja *"jalostavan sielua"*. Ponsissaan, jotka kokous hyväksyi, hän esitti, että nuorisoseurat pyrkisivät levittämään voimisteluharrastusta ja -taitoa kansan syvien rivien keskuuteen *"sen ruumiillisen ja henkisen joustavuuden kartuttamiseksi sekä elämänilon ja niin käytännöllisen kuin siveellisenkin kansalaiskunnan kasvattamiseksi"*. Nuorisoseurojen oli laadittava siksi jatkuvasti *"kansannuorisolle"* sopivia voimistelun yhteisesityksiä. Toimintaedellytysten luomiseksi keskusseuran oli siten hankittava päteviä nais- ja miesvoimistelunohjaajia tekemään työtä nuorisoseuroissa, minkä lisäksi oli käytävä järjestämään voimistelun opastus- ja valmennuspäiviä niin ohjaajille kuin voimistelijoillekin. Alpiranta vetosi myös nuorisoseuroihin, jotta ne lähettäisivät edustajia yleisille voimistelukurseille.¹⁷

Ennen Alpirannan puheenvuoroa voimisteluun ei kuitenkaan tunnettu Satakunnan nuorisoseuroissa kovinkaan suurta kiinnostusta. Esimerkiksi lajin kilpailutoimintaa ei kaksikymmenluvun jälkipuolella ollut maakunnan nuorisoseuroissa käytännössä lainkaan. Vain Keikyän nuorisoseura piti vuonna 1926 yhdet voimistelukilpailut.¹⁸ Kolmikymmenluvulla nuorisoseuravoimistelu näytti kituuttavan joka tapauksessa ainakin Karjalan Kannaksella.

Kun Viipurin nuorisoseurapiirin vuosikokous oli lokakuussa 1936 ehdottanut voimistelukilpailujen ottamista mukaan piirin talvikilpailujen ohjelmaan ja piirin toimikunta selvittänyt piirin nuorisoseurojen kannan, kävi ilmi, ettei hankkeesta tullut mitään. Yksikään seura ei suostunut osallistumaan voimistelukilpailuihin.¹⁹ Vuosikokouksessa seurojaan edustaneilla nuorisoseura-aktiiveilla ei siten näyttänyt ainakaan tässä asiassa olleen minkäänlaista tuntumaa omien seurojensa mielipideilmastoon ja väen aktiviteettiin.

Nuorisoseuraliikkeen piirissä haluttiin vaikeuksista huolimatta kuitenkin kannustaa jäseniä voimistelun pariin. Varsinais-Suomen keskusseuran johtokunta pohti loppuvuodesta 1935 voimistelunohjaajakurssin järjestämistä Perniössä ja päätti tiedustella nuorisoseuraliikkeen keskusjärjestöltä, Suomen Nuorison Liitolta, voisiko se "tehdyn sopimuksen mukaan" järjestää kurssin ohjaajat. Myös sille hankkeelle kävi kuitenkin ilmeisen nolosti, sillä keskusseuran pöytäkirjoissa ei jatkossa ollut aiheesta enää minkäänlaista merkintää.²⁰ Jonkinlaista voimisteluharrastusta nuorisoseuroissa pidettiin silti ainakin osassa maata vaikeuksista huolimatta yllä kautta kaksi- ja kolmikymmenlukujen. Esimerkiksi Satakunnan keskusseuran kesäjuhilla voimistelun joukkuekilpailu oli mukana vielä vuonna 1938.²¹

Yleisurheilu oli nuorisoseurojen johtava kesäurheilumuoto, mutta myös pesäpalloa pelattiin. Tässä tutkimuksessa tarkasteltavina olleissa nuorisoseurapiirikunnissa pesäpalloilu oli peliä koskevien lähes olemattomien asiakirjamainintojen perusteella kuitenkin ilmeisen vähäistä. Esimerkiksi Varsinais-Suomen tilanteesta kertoo paljon se, että maakunnan keskusseuran vuoden 1928 kesäjuhlien pesäpallokilpailuihin osallistui vain yksi nuorisoseura - se tosin onneksi kahdella joukkueella. Maakunnassa toimi tuolloin 44 nuorisoseuraa.²² Myös lounaisen ja kaakkaisen Suomen nuorisoseuralaiset olivat varmasti kiinnostuneita pesäpallosta, mutta ilmeisesti he löivät palloa urheiluseurojen ja suojeluskuntien joukkueissa tai omin päin vaikkapa piha- ja peltoaukeilla. Samantapainen tilanne lienee ollut myös uinnissa. Se tosin tiedetään, että Satakunnan keskusseura päätti kesällä 1930 uintikurssien aloittamisesta.²³ Uinti oli esillä myös jatkossa ja sen harrastamista korostettiin keskusseuran toimintasuunnitelmissa 1930-luvulla.²⁴

Myös hiihtoperinne innokkaan kantajoukon varassa

Hiihto oli nuorisoseuraväen perinteinen talviurheilumuoto, jossa kilpailut järjestettiin säännöllisesti paikallisseuran ja keskusseurojen talvijuhtien tai vuosikokouksen yhteydessä. Kaikkialla ei talvikisoja kuitenkaan järjestetty säännöllisesti, mihin olivat syynä niin keliolot eri vuosina, aktiiviharrastuksen mahdollinen vähäisyys kuin myös muiden järjestöjen toiminta. Esimerkiksi Varsinais-Suomen keskusseura katsoi tammikuussa 1927, että maakunnan nuorisoseurojen hiihtoharrastukseen ei tuolloin kannattanut panostaa, "sillä muut seurat huolehtivat tällä kertaa mainitusta urheilusta". Kannat saattoivat tosin muuttua olosuhteiden mukaan. Samainen keskusseura järjesti vuonna 1929 jälleen seurojen väliset hiihtokilpailut, murtomaakisat, joihin oli saatu myös kiertopalkinto. Sen säännöissä todettiin kilpailujen tarkoitukseksi "hiihtoharrastuksen herättäminen ja ylläpitäminen Varsinais-Suomen nuorisoseurojen jäsenten keskuudessa". Latujen lajia ei

enää haluttu jättää pelkästään muiden järjestöjen kontolle; haluttiin olla jälleen menneiden vuosien tapaan itse mukana. Vuoden 1929 hiihtoihin osallistui noin 70 hiihtäjää kymmenestä nuorisoseurasta. Vuonna 1932 kisoihin osallistui täysin joukkuein kahdeksan nuorisoseuraa.²⁵

Siellä missä yritystä löytyi, kilpailuja pidettiin. Säkkijärven pitäjässä Karjalan Kannaksella vaikuttanut Sirkjärven nuorisoseura esimerkiksi järjesti maaliskuussa 1922 kilpailun, jossa miesten matkana oli 10 kilometriä, naisilla 5 ja pojilla 2,5 kilometriä. Sirkjärveläiset pitivät siis huolta myös poikaikäisten hiihdosta. Palkintojen osalta nuorisoseura toimi ihanteellisessa hengessä, sillä kilpailujen parhaille oli luvassa "työaseita" kuten saha ja höylä miehille, sukkula ja sakset naisille sekä puukko tuppineen ja lompakko pojille.²⁶

Myös Lokalahdella Varsinais-Suomessa tuntui löytyvän aktiivisuutta. Esimerkiksi vuonna 1929 paikallinen nuorisoseura järjesti useita murtomaahiihtokilpailuja. Palkintona oli mm. maanviljelijä **Heikki Palkkisen** lahjoittama hiihtäjäpatsas. Miesten päämatkana oli 20 kilometriä, minkä lisäksi miehillä oli 10 ja 5 kilometrin kilpailut ja alle 18-vuotiailla pojilla 10 sekä 3,5 kilometrin lenkit.²⁷

Maakunnallisten keskusseurojen järjestämien kilpailujen osanottajamäärät eivät nousseet lähellekään niitä lukuja, joihin suojeluskuntapiirit ylsivät omissa hiihtokilpailuissaan. Yhteistä oli kuitenkin se, että kilpailut olivat osa maakunnallista talvijuhlatapahtumaa, joka oli vuosittain niin sk-piirien kuin ns-keskusseurojenkin ohjelmassa. Paikallisten nuorisoseurojen hiihtoharrastuksesta kertoi paljon juuri osallistuminen keskusseuran kisoihin. Esimerkiksi Satakunnan 47 nuorisoseurassa hiihtäminen oli näin arvioituna 1920-luvun taitteessa melkoisen vähäistä. Kymmenen kilometrin matkalla pidettyihin keskusseuran kilpailuihin Eurajoella vuonna 1919 osallistui neljä miestä kahdesta nuorisoseurasta - kolme heistä oli Köyliöstä ja yksi Raumalta. Erikoisinta asiassa on tietenkin se, että kilpaan ei ottanut osaa ainuttakaan hiihtäjää Eurajoen nuorisoseurasta. Seuraavana vuonna Kiukaisissa pidettyihin kisoihin osallistui kuusitoista hiihtäjää neljästä nuorisoseurasta.²⁸ Heidän joukossaan ei puolestaan ollut ainuttakaan edellisvuonna yhden hiihtäjän lähettäneestä Rauman nuorisoseurasta, sillä jäsenistä ei vuonna 1920 löytynyt tarpeeksi hiihtoharrastusta, kuten seuran yleinen kokous kisojen edellä totesi. Talvella 1921 Rauman nuorisoseura tosin päätti järjestää jäsenilleen murtomaahiihtokilpailut, mikä tuolloin oli erittäin uudenaikainen suunnitelma. Miehille matkana oli 10 ja naisille 2 kilometriä. Kilpailut pidettiinkin, mutta niin kävi, että näyttämönä oli Otanlahden jää. Miesten kilpailun parhaina olivat **V. Harjula** ja **Vilho Rostedt**. Selvittämättä jäi, miten kaksikko olisi menestynyt keskusseuran kilpailuissa, sillä Rauman nuorisoseura jäi niistä pois myös vuonna 1921.²⁹

Myöskään jatkossa ei hiihtoharrastusta näyttänyt Satakunnan nuorisoseuroista juuri löytyvän siinä määrin kuin keskusseura toivoi. Vaikka monet seuroista järjestivätkin yhdet hiihdot talvessa muutaman hiihtäjän voimin,³⁰ ei innostusta maakunnallisiin nuorisoseurakisoihin juuri löytynyt. Kiertokirjeessään paikallisseuroille Satakunnan keskusseura houkutteli nuorisoseurojen hiihtäjiä mukaan kevään 1925 maakuntakisoihin ilmoittamalla, että kaikilla seuroilla on oikeus lähettää "rajaton määrä" osanottajia niin miesten kymppille kuin naisten vitoselle. Vanha tahti jatkui silti edelleen, sillä miesten sarjaan osallistui

lopulta yhdeksän hiihtäjää kahdesta seurasta ja naisten sarjaan kuusi, jotka kaikki olivat kisat järjestäneestä Keikyän nuorisoseurasta. Seuraavana vuonna tilanne näytti jo hieman korjaantuvan, sillä tuolloin kympin sujutteli 40 hiihtäjää yhdeksästä satakuntalaisesta nuorisoseurasta ja vitosen vastaavasti 18 naista neljästä seurasta.³¹

Oltiin päästy osanottoaktiivisuuteen, joka säilyi aina talvisodan kynnykselle asti. Esimerkiksi vuonna 1932 satakuntalaisnuorisoseurojen yhteisiin hiihtokisoihin osallistui 36 miestä yhdeksästä ja 17 naista kuudesta seurasta. Lisäksi mukana oli 14 poikaa kuudesta nuorisoseurasta. Satakunnan keskusseura alkoi korostaa hiihtoharrastuksen tärkeyttä ja lähti esimerkiksi 1930-luvun työsuunnitelmissaan siitä, että nuorisoseurat levittäisivät hiihtoharrastusta "mahdollisimman laajoihin piireihin". Oli hankittava hiihtovälineitä ja järjestettävä hiihtoretkeä. Keskusseuran ajatukset kulkivat siten samansuuntaisesti esimerkiksi suojeluskuntaliikkeen näkemysten kanssa. Myös paikallisseurojen hiihtoinnostus lisääntyi kolmikymmenluvulla, mitä osoittavat keskusseuran järjestämien maakuntakisojen tilastoluvut. Kolmikymmenluvulla kisojen lajivalikoimat laajenivat sarjojen lisääntyessä ja samalla tuli laduille myös lisää väkeä. Hiihtoon oli panostettu ja kisojen päämatkana oli jo 20 kilometriä, mikä osoitti nuorisoseuraliikkeen kohottaneen vaatimustasoaan ainakin Satakunnassa tasatahtiin Suojeluskuntajärjestön kanssa. Vuoden 1937 kisoissa osallistujia oli jo 147, joista suurin osa varsinaisia nuoria, alle 18-vuotiaita poikia ja tyttöjä.³² Selvistä eteenpäinmenosta huolimatta suurin osa maakunnan nuorisoseuroista oli silti edelleen keskusseuran järjestämien kilpailujen ulkopuolella, sillä Satakunnassa oli tuolloin noin 50 seuraa ja niissä noin 3 000 jäsentä.

Taulukko1: Satakunnan nuorisoseurojen hiihtokilpailujen kilpailulajit osallistujamäärineen vuonna 1937

laji	osanottajia	edustettuja nuorisoseuroja
20 km, miehet	18	10
10 km, miehet alle 21 v.	29	15
10 km, ikämiehet yli 35 v.	4	4
5 km, naiset	13	7
5 km, pojat alle 18 v.	28	13
5 km, pojat alle 16 v.	32	12
3 km, tytöt alle 17 v.	23	11
Yhteensä	147	

Lähde: SNSL:n vuoden 1937 talvipäivien hiihtokilpailujen pöytäkirjat. SNSL Kansio Hbl. TMA.

Satakuntalaisilla oli kipakka ote hiihtokisoissaan, sillä päämatkana ollut 20 km vaati jo melkoista kilpailukuntoa ja oli pituudeltaan suojeluskuntaluokkaa. Nuorisoseuraliikkeen vapaamuotoisempi kilpailukäytäntö suojeluskuntain vastaavaan nähden kävi kuitenkin ilmi siitä, että maakunnallisten keskusseurojen hiihtokisoissa oli toisistaan poikkeava ohjelmisto. Esimerkiksi Varsinais-Suomen keskusseuralla oli vuoden 1938 kisoissaan

päämatkana miesten 10 kilometriä, jota täydensivät naisten sekä alle 15-vuotiaiden poikien 5 kilometrin kilpailut.³³

Hiihtoharrastusta näytti löytyvän useasta nuorisoseurasta, mutta asialla olivat ilmeisen harvat, hiihdosta huomattavassa määrin innostuneet henkilöt, jotka kokivat tärkeäksi mitata taitojaan ja nauttia kilpailun tunnelmasta myös nuorisoseuratyön puitteissa. Yksi heistä oli paimiolainen **Antton Marttila**, joka oli sinnikkäästi mukana seuransa edustajana maakunnallisissa kisoissa. Hän saikin keväällä 1934 Varsinais-Suomen Nuorisoseurojen Liiton kunniakirjan *"tunnustukseksi pitkäaikaisesta urheilutoiminnasta ja osanotosta keskusseuran hiihtokilpailuihin 30 v. aikana"*.³⁴

Harvat olivat kuitenkin ne nuorisoseurat, joista löytyi edustava joukko hiihtäjiä oman pitäjän ulkopuolisiin koitoksiin. Esimerkiksi Viipurin nuorisoseurapiirin vuosittaisiin hiihtokisoihin otti kolmikymmenluvulla osaa vuosittain vain noin neljännes piirin seuroista. Vuonna 1935 piiriin kuului noin 30 eteläkarjalaista nuorisoseuraa, joista vain seitsemän lähetti kisoihin hiihtäjiä. Vastaavasti piirin näytelmäkilpailuihin osallistui tuolloin 11 seuraa. Hiihto ei tosin näin mitattuna hävinnyt kansantanhuille, joissa järjestettyyn piirikisaan otti omalla ryhmällään osaa kuusi nuorisoseuraa. Sama määrä seuroja osallistui myös piirin kesäisiin yleisurheilukilpailuihin. Hiihtoaktiivisuus ei kolmikymmenluvun loppuvuosina tosin myöskään kasvanut, sillä vuonna 1936 kilpailijoita lähetti Viipurin piirikilpailuihin kuusi nuorisoseuraa. Hiihtojen ohjelmassa oli tuolloin miehille 10 kilometriä murtomaata viisimiehisin joukkuein, jolloin kolmen parhaan hiihtäjän tulos huomioitiin. Vuonna 1937 kisoissa oli mukana viisi, vuonna 1938 vain neljä ja vuonna 1939 seitsemän nuorisoseuraa.³⁵ Voidaan sanoa, että Viipurin seudun nuorisoseuroissa ei kaiken kaikkiaan löytynyt kovinkaan monin paikoin sellaista innostusta eri työaloihin, että omia taitoja olisi haluttu esitellä piiritasolla. Kyse oli joko liiasta vaatimattomuudesta, kiinnostuksen puutteesta maakuntakisoja kohtaan tai siitä, että harrastusta ei ollut riittävästi; toiminta oli lamassa tai äärimmäisen vähäistä, jolloin osallistuminen eri alojen piirikilpailuihin oli mahdotonta.

Urheilu nuorisoseuraliikkeessä

Lukuisat nuorisoseurat jakautuivat kyläpiireihin, joiden lisäksi niissä saattoi toimia erityisiä harrastuspiirejä kuten käsityöosastot, voimisteluosastot, laulukuorot ja soittokunta. Nuorisoseuroissa toimi eri aikoina myös opintokerhoja ja lukupiirejä, mutta niiden vaiheet saattoivat eri syistä jäädä lyhytaikaisiksi. Yleensä toiminta päättyi joko kiinnostuksen herpaantumiseen tai ohjelmaan otettujen asioiden tultua kaikkineen käsitellyiksi. Nuorisoseurojen luku-, tanhu- ym. renkaat tapasivat kokoontua muulloin kuin kesällä. Keskellä vuotta toiminta oli sen sijaan vapaampaa. Tuolloin oli sijansa vaikkapa pitkäpallo-, sitemmin pesäpalloharjoituksilla.³⁶

Satakunnan keskusseuran alaisissa 47 nuorisoseurassa oli vuonna 1921 yhteensä 2 746 jäsentä, joista 236 kuului seuransa voimisteluosastoon, joita tuolloin oli 11 seuralla. Luvut eivät tosin kerro koko totuutta, sillä maakunnan nuorisoseuroista oli varmuudella vain

14:llä seuralla ylipäättään osastojako. Näin ollen urheilua harrastettiin toki useammassa seurassa kuin vain niissä 11:ssä, joilla voimisteluosasto oli.³⁷ Esimerkiksi Kiukaisten nuorisoseuralla ei vuoden 1921 tietojen perusteella ollut tuolloin urheiluosastoa, mikä saattaisi kertoa vähäisestä tai olemattomasta urheiluharrastuksesta. Nuorisoseuralla oli sen sijaan varsinaisesta organisaatiostaan erillinen urheiluseura, joka nuorisoseuran toimintakertomuksen mukaan oli jopa toiminut aktiivisesti.³⁸ Toisaalta, keskusseuran alaisten kaikkia Satakunnan nuorisoseuroja koskeneiden hiihto- ja yleisurheilukilpailujen osanottajaluvut eri vuosilta kertovat, että urheiluosaston olemassaolo ei välttämättä todistanut mistään kovin innostuneesta harrastuksesta. Esimerkiksi Eurajoen nuorisoseuralla, johon kaudella 1919 - 1920 kuului noin 110 jäsentä, oli tuolloin 47-jäseninen urheiluosasto, joka samalla oli seuran ylivoimaisesti suurin alaosasto.³⁹ Kuitenkaan seura ei ilmoittanut ainuttakaan edustajaa edes itse isännöimiinsä maakunnan nuorisoseurojen hiihtokilpailuihin vuonna 1919.

Oheinen taulukko valaisee osastokäytäntöä Satakunnan nuorisoseuroissa kaksikymmenluvun alussa ja puolivälissä ja siitä voidaan nähdä urheilusta osastojäsenyyteen asti kiinnostuneiden nuorisoseuralaisten osuudet niissä seuroissa, joissa urheiluosastoja ylipäättään oli.

Taulukko 2: Satakunnan nuorisoseurojen alaosastot jäsenineen vuosina 1921 ja 1926.

	1921	1926
toimivia seuroja	42	35
niissä miesjäseniä	1399	1209
ja naisjäseniä	1325	1067
jäseniä yht.	2724	2276
seuroja ilman osastoja	18	23
seuroja joissa eri osastoja, ei kuitenkaan urh.os.	13	6
seuroja joissa eri osastoja, myös urheiluos.	6	4
seuroja joissa vain urh.os.	5	2
jäseniä seuroissa, joissa on urheiluos.	780	497
jäseniä urheiluosastoissa	236	123
seuroja, joissa käsityöosastoja	7	5
seuroja, joissa kuoro	16	4
seuroja, joissa soittokunta	2	2

Lähteet: Satakunnan nuorisoseurojen tilastolliset vuosikertomukset ao. vuosilta. SNSL Kansio Eb2. TMA.

Taulukkoa 2 tarkasteltaessa on pidettävä mielessä, että kaikilla nuorisoseuroilla ei ollut osastojakoa esimerkiksi niiden pienuuden vuoksi. Silti niissä voitiin harrastaa erilaisia asioita, mm. urheilua. Lisäksi monissa nuorisoseuroissa toimi myös kuoro, "laulukunta",

vaikkei osastojakoa ollutkaan. Toisaalta seuralla saattoi olla jako osastoihin ja niissä joukko jäseniä, mutta käytännön toimintaa ei välttämättä ollut. Luvut antavat kuitenkin selvät suuntaviivat nuorisoseurojen toiminnan painopistealueista. Urheilu ja kuorotoiminta olivat iltama-, kirjasto- ja opintopiirit toiminnan ohella merkittäviä nuorisoseuraharrastealoja. Siitä huolimatta toiminnassa oli vajavaisuuksia, kuten edellä havaittiin. Sama käy esiin myös seuraavasta taulukosta, jota tarkasteltaessa on hyvä huomioida toiminnan yhteys siihen oliko seuralla urheiluosasto vai ei.

Taulukko 3: Satakunnan nuorisoseurojen järjestämät urheilukilpailut vuosina 1926, 1928 ja 1930.

Mikäli seuralla oli vuonna 1926 urheiluosasto, on osaston tuolloinen jäsenmäärä mainittu seuran nimen jäljessä.

		1926			1928			1930	
	hiihto	yl.urh.	muu	hiihto	yl.urh.	muu	hiihto	yl.urh.	muu
E-Saloranta	1	1	-	1	1	-	-	1	-
Eura	-	1	-	-	1	-	1	1	-
Eurajoki	-	1	-	-	1	-	-	1	-
Harjavalta (urheiluosasto, jossa 16 jäsentä)	-	1	-	-	1	-	-	-	-
Hinnerjoki	-	1	-	2	3	-	-	2	-
Honkilahti	1	1	-	1	1	-	1	1	-
Huittinen (25 jäsentä)	1	1	-	2	1	-	-	-	-
Palojoki/Huittinen	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Illo	-	1	-	2	6	2	2	3	2
Kauvatsa	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Keikyä (19 jäsentä)	-	1	1	-	1	-	-	-	-
Kiikka	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kiikoinen	-	1	-	2	2	2	1	1	-
Kiukainen	1	1	-	-	1	-	-	-	-
Kokemäki	1	-	-	1	1	-	-	1	-
Kullaa	1	-	-	1	1	-	-	-	-
Kutala/Karkku	-	1	-	1	1	-	-	-	-
Kyläsaari/Pori	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Lappi	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Lattomeri/Pori	-	1	-	-	1	-	-	1	-
Lopenkulma/Tyrvää (20 jäs.)	1	1	-	-	12	-	1	1	-

Luvia									
(13 jäsentä)	1	1	-	1	1	-	-	1	-
Nakkila	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Palus/									
Kullaa	1	1	-	1	-	-	-	-	-
Pohjoisseutu/									
Punkalaidun	-	1	-	1	1	-	1	-	-
Preiviiki/									
Pori	-	1	-	1	1	-	-	-	-
Punkalaidun	-	1	-	1	1	-	-	1	-
Pyssykangas/									
Nakkila	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rauman									
maaseurak	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Ruosniemi/									
Pori	1	1	-	1	1	-	-	1	-
Sammaljoki	1	1	-	-	-	-	-	1	1
Suttila/									
Huittinen	1	1	-	-	-	-			
Ulvila									
(30 jäsentä)		1	-	2	1	-	1	1	-
Vammalanseutu/									
Tyrvää	-	-	-	-	-	-		1	
“Veljeys”/									
Punkal.	1	1	-	1	1	-			
Vuorenmaa/									
Köyliö	1	-	-	1	-	-		1	
Suontausta/									
Äetsä				-	-	-			
Unaja/									
Rauma				1	-	-	-	-	-
“Pohjalaiset”/ Rauman									
mlk							1		
Rauma							-	-	-

Lähde: Satakunnan nuorisoseurojen tilastolliset vuosikertomukset ao. vuosilta. SNSL
Kansiot Eb2 ja Eb3. TMA.

MERKINNÄT:

- = ei kilpailutoimintaa

tyhjä = seuraa ei ollut perustettu tai sen toiminta oli lakannut